

Ráðgevingin fyri føroyingar í Danmark:

Fólk fyrrireika flytingina væl

- Fólk flýggja ikki av landinum, men gera sær ómak og kanna viðurskiftini, áðrenn tey taka stöðu til at flyta, siga Ruth Dal-Christiansen og Randi Johannesen, sosialráðgevarar

Ráðgevingin fyri føroyingar í Danmark, fær ikki bert áheitanir frá føroyingum í útleid. Hon hevur eisini nógv samskipt við føroyingar her á landi, sum vilja kanna, hvørjar møguleikar standa teimum í boði, um tey flyta av landinum.

- Vit skráseta ikki fólk, sum venda sær til okkara, men vit skriva upp, hvørja ferð ein nýggj áheitan kemur. Higartil í ár hava vit fingið 1600 nýggjar áheitanir, og av teimum hava 20% ringt úr Føroyum, siga Randi Johannesen og Ruth Dal-Christiansen.

Ráðgevingin í Føroya-húsinum er sjálvstjórnstovnur, sum fær figging um landskassan. Randi og Ruth eru einastu medarbeiðarar, og tær gera alt arbeiðið sjálvar, frá tí at fólk heita á Ráðgevingina, leita upplýsingar fram, tosa við fólk, sum koma inn at fáa leiðbeining, til at rudda og gera reint á skrivstovuni.

Nógv um at vera

Henda samrøðan skuldi tí leggjast væl til rættis, um ráðgevararnir skuldu hava stundir at tosa við okkum um telefonina. Tað bar heldur ikki til í avgreiðslutíðini, tá telefoninar kima áhaldandi alla tíðina.

Ráðgevarnir hava fingið nógv meir at gera, síðani fólk fóru at flyta av landinum í stórum tali. Harnæst er ráðgevingin øðrvísi og fjøllbroyttari, av tí at tað nú m.a. eru familjur við børnum, sum flyta.

- Áður var størstu parturin ung fólk, sum komu til Danmarkar í útbúgvingarrendum. Tey skuldu hava upplýsingar um flyting, SU, skattaviðurskipt, leita sær bústæð o.s.f.

Nógv skrivstovur

- Tá foreldur við børnum flyta, eru so nógvir stovnar, sum fólk skulu venda sær

Randi Johannesen og Ruth Dal-Christiansen, sosialráðgevarar, eru einastu starvsfólk á Ráðgevingini. Tær hava fingið nógv at gera, nú fólk í stórum tali flyta av landinum. Ráðgevingin heldur til í Føroyahúsinum, Vesterbrogatu 17A, har skrivstovuð er allar vanligar dagar. Á myndini: Randi Johannesen, sosialráðgevari og Tórmóður Stór, formaður í nevndini fyri Ráðgevingina

til, bert fyri at verða skrásett í nýggja samfelagnum.

- Tað krevur, at tey skulu inn á nógv ymiskar skrivstovur og eisini, at tey vita nágreiniliga, hvørjar upplýsingar eru neyðugar at veita teimum, sum sita á skrivstovunum.

- Danska samfelagið er so nógv størri og fjøllbroyttari, og skrivstovuvelðið her líkist ikki tí einfaldu skipanini, sum er galdandi í Føroyum.

- Tað er eisini umráðandi, at fólk duga at greiða frá sínum viðurskiftum og vita, hvørja hjálp, tey hava rætt til. Duga tey ikki tað, kunnu tey standa úti á gøtuni aftur, uttan at hava fingið tann stuðul, sum tey hava rætt til, siga Ruth Dal-Christiansen og Randi Johannesen.

- Hvussu ávirkar tað familjuna, sum noyðist at rýma úr Føroyum?

- Tað tykist, sum hava

fólk hugsað gjølla um tað, áðrenn tey gera av at flyta. Tað sæst eisini m.a. av, at so nógv ringja til okkara úr Føroyum.

Tey taka kjansin

- Tey, sum eru komin niður, kenna tað oftast, sum er hetta ein kjansur at gera eitt hvørt, ið tey áður ikki høvdu stundir ella møguleika at fara undir.

- Eitt nú er tað vanlig, at antin maður ella kona fara í onkra útbúgving, tá tey koma niður.

- Um tey kenna tað trupult, vita vit ikki rættiliga, tí tað er so stutt líðið, síðani fólk eru flutt.

- Tey hava trupulleikar í fyrstuni av øllum pappír-unum, sum skulu fáa til haldar, men slíkir trupulleikar kunnu vinnast á.

- Vit hava ikki varhugan av, at fólk kenna seg vón-

leys, ella kenna seg slept upp á fjall av føroyska samfelagnum. Tey flestu taka kjansin at flyta, fyri at vanda vónloysið til nakað positivt, ístaðin fyri at sita hendur í favn í Føroyum.

Væl virkandi familjur flyta

- Sjálvandi kunnu trupulleikar standast so hvørt sum føroyingar skulu til at fóta sær í nýggjum umstøðum, men enn so stutt frálíðið, at tað ikki er komið inn í myndina hjá okkum.

- Eitt kunnu vit siga, og tað er, at tað eru væl virkandi familjur við børnum, sum taka seg saman at flyta. Fólk fyrirreika seg væl og kenna stóra ábyrgd fyri at tey flyta børnini í fremmant umhvørvi. Tey planleggja flytingina væl.

- Flyta fólk með alla, ella bert fyri eitt tíðarskeið?

- Vit halda, at flestu familjur bert ætla at búgva í Danmark eina tíð, ella nøkur ár. Dømi um hetta er, at nógv familjur royna at leiga húsin út, ístaðin fyri at selja tey. Hetta er helst við tí í huga, at tey skulu hava møguleika at flyta heim aftur.

- Vit hava so ikki hoyrt nakran siga, at tey ikki ætla sær heim aftur, og vit hava heldur ikki hoyrt fólk siga, at tey eru beisk, keddi ella at tey kendu seg kroyst út av kreppuni í Føroyum.

Flyta undan vónloysinum

- Samanumtikið tosa fólk um kreppuna, sum eitt felags ólukkuligt yrandamál, har tað ikki verður sett niður á nakað ella nakran ávísan.

- Serliga ótrygg kennist

Tað er tó munur á teimum, sum flyta í dag. Áður høvdu fólk pening á bók, tá tey komu hendavegin, sum tey kunnu brúka av fyrstu tíðina. Soleiðis er ikki í dag. Nógv hava bert seinasta útgjaldið á Arbeiðsloysis-skipanini at dúva uppá.

- Annar bólkur, sum hevur fingið fliggjarliga vánaligari kor, eru tey sjúku, sum koma til Danmarkar at fáa viðgerð á Ríkishospitalinum.

- Vit hava havt nógv samskipt við sjúklingar gjøgnum tíðirnar, og hava hjálpt teimum við ymsum spurningum.

Elga ikki pening á bók

- Fyri t.d. fimm árum síðan, sóu vit ikki heilt fólk, fyrr enn langa tíð eftir, at tey vóru komin niður. Í dag koma tey skjótari til okkara. Vit hjálpa teimum at sækja Almannaáttavuna um stuðul og tíkt. Sjúk fólk eru fliggjarliga illa fyri. Tey fáa bert sjúkradagpening í 20 vikur. Hava tey varandi sjúku, og hin hjúnarfelagin arbeiðir, er tað truplari hjá tí sjúka at fáa forsoargarhjálp.

- Áður var hjúnarfelagin kanska eisini sendur við tí sjúka til Danmarkar, men tað er ikki vanlig mánagongd longur, tí Almannaáttavon og Landsjúkrahúsið hava tátuð reglurnar í hesum sambandi.

- Hvussu gongst tað føroyingum at fáa arbeiði í Danmark?

- Nógv sækja arbeiði áðrenn tey fara av landinum, men av tí at vit hava 300.000 arbeiðsleys í Danmark, so eru tað ikki øll sum fáa arbeiði.

- Vit halda kortini, at føroyingar onkusvegna finna sær arbeiði, einamest tí teir ikki eru kræsni, men taka tað teir kunnu fáa, har arbeiði er.

- Vit geva teimum tey ráð, at tey skulu fara út á arbeiðsplássið at tosa við arbeiðsgevarar. Tey skulu ikki bert senda skrivligar umsóknir, tí hesar verða oftast koyrdar í rusklatið.

- Annar háttur er eisini nógv nýttur, og tað er t.d. at pápin fer niður at kanna umstøður fyri at fáa arbeiði og at finna familjuni eina íbúð. Síðani flytur familjan. Tey hava tá ofta samband við aðrar føroyingar ella onnur í bygdini, sum eru flutt undan teimum.

- Í Føroyum eru tit so vón við at hava tætt sosialt samband, og tí er mynstrið her, at tað fyrsta fólk gera, er at finna vinir og kenningar í náð, har tey búseta seg. Fólk vilja hest sleppa til smærri pláss í Danmark, eitt nú Esbjerg, Hirtshals og Skagen, har eisini nógvir

tað hjá teimum, at tað alla tíðina verður sagt, at nú er kreppan komin á botn, og at tað tykist sum tað verður alt verri kortini. At eingin endi er á kreppuni.

- Vónloysið kennist sum ein dýna, og tí halda fólk, at tað er neyðugt at gera okkurt, fyri ikki at falla í fátt. Tí flyta tey av landinum.

- Hvørjar aldursbólkar hava tit tosað við?

- Nú flyta fólk í øllum aldursbólum, men størsti parturin eru fólk millum 18 og 35 ár. Tá hesin aldursbólur samstundis er tann sum hevur børn, vísir tað seg eisini ofta, at foreldur flyta við, tí tey gomlu ikki vilja vera eftir.

- Hvussu eru tey fyri fliggjarliga?

- Ráðgevingin veitir ikki fliggjarligan styrk, so vit kunnu ikki hjálpa teimum í peningaspurningum.